

Aan het College van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Olst-Wijhe
Postbus 23
8130 AA WIJHE

Olst, 6 januari 2018

Geacht College,

Betreft Programma Transformatie sociaal domein, mei 2017 t/m april 2019

De Adviesraad Samenleving is onder de indruk van de inhoud van het document en de ambitie die erin doorklinkt. Transformatie sociaal domein is gericht op het vergroten van de veranderkracht van bestuurders, medewerkers, organisaties/instellingen en inwoners en het vergroten van de samenhang. Wij zien een programma met een einddoel en met gematigde verwachtingen ten aanzien van het verander tempo.

In dit advies gaan wij in op de prioritering en geven voorts enkele aanbevelingen en stellen enkele vragen.

Gestelde prioriteiten door de Adviesraad Samenleving (opgesteld door Werkgroep Wmo en Jeugd):

1. Opstarten van een goed vindbare sociale kaart voor de Wmo, Jeugd en de Participatie, zodat inwoners goed en makkelijk de weg weten te vinden waar ze moeten zijn bij problemen.
2. Maken van een Noodkaart (een aanspreekpunt bij crisissituaties voor alle inwoners), goed bekend en gemakkelijk vindbaar. (voor crisis situaties Wmo, jeugd, participatie en GGZ). Maar daarnaast ook het maken van een Crisiskaart, waarbij het uitgangspunt de cliënt zelf is, die aangeeft wat er moet gebeuren in een situatie waarbij er iets aan de hand is (voorbeeld Crisiskaart GGZ)
3. Opzetten signalen Meldpunt sociaal domein is één van de zaken die als eerste opgepakt moet worden.
4. Voldoende mogelijkheden bieden voor dagelijkse activatie van inwoners met alle soorten beperkingen zoals o.a. ouderen, mensen met dementie, mensen met lichamelijk, psychisch, geestelijk, zintuigelijk beperkingen, mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, zowel 18-/18+ jeugd-jong volwassenen, analfabetisme, enz. Door een dagelijkse activiteit of een ritme, dagbesteding, re-integratie, ondersteuning op school, thuis of stage en zo weer een toename krijgen in geluk en zelfstandigheid.
5. Kennis overdragen aan alle inwoners over beperkingen van kwetsbare' inwoners zodat er acceptatie en begrip komt voor deze groep inwoners. De inclusieve samenleving houdt in dat iedereen mee kan doen en er niemand meer wordt weggestopt. Door langer thuis wonen komen er ook steeds meer burgers in kwetsbare situaties of crisissituaties. Door kennis bij ons allen wordt het mogelijk om vroegtijdig te signaleren of mensen buitengesloten worden.
6. Kennis overdragen omtrent minimabeleid, preventie van armoede en het voorkomen van schulden, waardoor kwetsbare situaties en een crisis wordt voorkomen. Nadruk hierbij ligt op preventie en toegankelijke communicatie.

7. Schenk aandacht en schep duidelijkheid bij burgers over welk gedrag en welke houding past bij burgerparticipatie. Sluit hierbij aan op de nieuwe relatie tussen overheid en burgers. Laat eventueel voorbeelden zien.
8. Advies om onderzoek te doen onder de ontvangers van 2^e lijns zorg, op het moment dat deze zorg stopt, naar het feit of de 2^e lijns zorg te voorkomen zou zijn geweest en op welke manier.
9. Advies omtrent lokale inloopvoorziening GGZ : De doelen zijn sociaal isolement voorkomen, gevoel van eigenwaarde verhogen, passende ondersteuning, zo zelfstandig mogelijk. Er wordt een effectmeting gedaan onder de bezoekers. Je kunt dan vaststellen of de bezoekers hoger scoren op de doelen. Ook goed om te kijken naar degenen die niet komen. Zit er verschil in de groep wel-komers en niet-komers? Dit om de vraag te kunnen beantwoorden of een lokale inloopvoorziening GGZ wel de beste oplossing is om aan de doelen te werken voor de grootste groep. Bereik je de mensen die je wil bereiken?

Enkele aanbevelingen

- Zorg voor juiste, duidelijke en toegankelijker communicatie.
- Naast de doelgroep ouderen, jeugd en mensen met een psychische beperkingen willen wij in dit verhaal aandacht vragen voor mensen met een lichamelijke of zintuigelijke beperking.
- Denk bij de preventie vereenzaming ouderen ook aan bijvoorbeeld de Thuiszorg, de kerken en Minima voor Minima. Met name deze laatste organisatie wordt telkenmale geconfronteerd met de combinatie van een zeer laag inkomen en de mede daaruit voortvloeiende eenzaamheid.
- In meerdere gevallen worden huisartsen genoemd als betrokkenen. Denk hierbij ook aan de sinds enkele jaren werkzame praktijkondersteuners (POH's). Ook zij kunnen een grote rol spelen.
- Het document is rijkelijk voorzien van termen, synoniemen en begrippen die met afkortingen worden gedeut. Dit is erg lastig voor de lezer die niet gewend is deze afkortingen te herkennen en te plaatsen. Een begrippenlijst en een lijst van afkortingen, of het gebruik van minder afkortingen wordt aanbevolen.

Enkele vragen

- Op pagina 2 staat: 'flexibel in te spelen op kansen en mogelijkheden'.
Op welke wijze gaat dit gebeuren? Hoe wordt dit in de praktijk gebracht?
Hoe wordt er gekeken of de tijdsbesteding hieraan in evenwicht is (aangezien programma mei dit jaar gestart is en tot april 2019 duurt)?
- Op pagina 2 staat: 'De voortgang maken wij intern en extern zichtbaar via de nieuwsbrieven Samen voor Elkaar.'
Is dit een adequaat middel? Hoeveel mensen lezen normaal gesproken een nieuwsbrief (van de gemeente)? Is hierover informatie bekend?
- In het schema staat enkele malen de evaluatie in 2020 genoemd.
Hoe worden zaken na april 2019 (afloop programma) geborgd?

Onderstaand de adviezen/opmerkingen van de Werkgroep Participatiewet

Omdat de Adviesraad Samenleving nog in oprichting is, is er nog geen goede gelegenheid geweest om een en ander in een integraal stuk te presenteren. Vandaar een advies in twee delen.

De Transitie Sociaal Domein heeft als doel iedere inwoner zoveel mogelijk de regie te geven over het eigen leven. Dit houdt in dat iedere inwoner de gelegenheid moet krijgen om zelf voor zijn eigen inkomen te zorgen. Dus werken naar vermogen. De Transformatie Sociaal Domein biedt ook kansen op ondersteuning van cliënten op weg naar de arbeidsmarkt. Wij zijn van mening dat dit aspect niet voldoende in het plan tot uiting komt.

Naar aanleiding van deze Transitie Sociaal Domein hebben wij als werkgroep daarom de volgende aandachtspunten en adviespunten opgesteld:

- Inwoners van de gemeente die onder de Participatiewet vallen, die geen beperking maar wel een uitkering hebben, worden onvoldoende benoemd. Ook de “niet uitkeringsgerechtigden” (Nuggers) worden niet benoemd. Zij hebben te maken met beperkingen vanuit de arbeidsmarkt. Om de kansen op uitstroom te vergroten zijn er in samenwerking met de ondernemers uit Olst-Wijhe en omstreken echter wel degelijk kansen te ontwikkelen. Wij adviseren daarom om ondernemers intensief bij deze Transformatie te betrekken en duidelijk als partner te benoemen in dit plan. Werkgevers hebben uiteindelijk ook een verantwoordelijkheid in het aan werk helpen van mensen die, om welke reden dan ook, afstand tot de arbeidsmarkt ervaren.
- Er zijn ook in onze gemeente cliënten die om wat voor reden dan ook ‘nooit’ een arbeidsplek zullen vinden. Deze mensen zijn volgens de Participatie wet verplicht om een tegenprestatie te leveren. Velen van hen doen dat al jaren met veel plezier en inzet. Echter de maatschappij accepteert onvoldoende dat vrijwilligerswerk wel degelijk volwaardig meedoen in de maatschappij is. Deze Transitie is daarvoor een uitgelezen kans om te helpen dit beeld te doen kantelen. Wij adviseren daarom dit aspect ook te benoemen en te onderzoeken hoe dit beeld kan worden omgekeerd.
- Werken voor een normaal inkomen voorkomt leed (maar niet alle leed). Wat zou de gemeente hierin kunnen betekenen. Een inclusieve samenleving houdt ook een inclusieve arbeidsmarkt in. Ieder weet dat daar een aantal problemen liggen. Onze kwetsbare mensen hebben daarmee te maken. Als zij in hun werkzame leven te maken krijgen met heel veel verschillende werkgevers, meerdere malen in een uitkeringssituatie terecht komen, en/of te maken krijgen met werken met een aanvullende uitkering, dan ontstaat hier een levensgrote kans op problemen op vele gebieden. Het is van belang dat de gemeente en haar partners hier tijdig op anticiperen. Het advies hier is: Hoe kunnen we voor deze groep mensen duurzame banen voor onbepaalde tijd creëren. Uw Adviesraad is gaarne bereid om hierover mee te denken.
- Uiteraard wordt buiten onze gemeente ook nagedacht over hoe de veranderingen in het Sociaal Domein vorm moeten krijgen. Op 11 december 2017 heeft de Nationale Denktank, Jong Talent, 10 oplossingen- frisse ideeën- gepresenteerd, creatieve oplossingen voor de inclusieve arbeidsmarkt. Hier staan ze: <https://www.divosa.nl/nieuws/sprank> Ons advies is om ook buiten de kaders te onderzoeken wat er in onze gemeente mogelijk is.
- In den lande ontstaan nog meer ideeën. Bijv.: Parttime ondernemen. Ook hier liggen voor een aantal cliënten kansen. Lees: <https://www.divosa.nl/verslag-divosa-vrijdag-parttime-ondernemen-werkt> Hier is ons advies, hoe kunnen we dit in onze gemeente vorm geven?

- Mensen hebben naast hun werk soms ook grote zorgtaken: bijv. mantelzorg van partner, ouders, kind. Jonge ouders hebben de gebruikelijke opvoedings-en zorgtaken voor hun kinderen. Dit vraagt om flexibiliteit van mens en samenleving. In de huidige samenleving wordt verwacht dat mensen zich blijvend ontwikkelen en scholen. Onze maatschappij verandert snel. Niet iedereen kan altijd “op tijd” meekomen. Voorkomen is beter dan genezen en ons advies is om dit aspect te benoemen in deze Transitie. Hoe kunnen we handvatten voor deze groep inwoners ontwikkelen?
- Olst-Wijhe kent ook vele kleine kernen. Activiteiten vinden doorgaans in Olst en Wijhe plaats. Niet alle inwoners uit de kleine kernen zijn in staat om die activiteiten te bereiken en zijn daardoor soms verstoken van ondersteuning. Vallen er hierdoor mensen buiten de boot? Ook dit is een aandachtspunt voor de Transitie.
- Onafhankelijke Cliëntondersteuning. Dit wordt niet benoemd in de Transitie. Onafhankelijke cliëntondersteuning is wettelijk geregeld voor alle wetten: Wmo-Jeugdwet en Participatiewet en kan een grote meerwaarde hebben als het goed wordt georganiseerd. OCO ligt aan de basis van de doelstellingen: eigen regie- zelfredzaamheid en participatie. (verbindend en versterkend). Ons advies is om brede Onafhankelijke Cliëntondersteuning dan ook in de Transitie op te nemen. Wij gaan graag met u in gesprek over de meerwaarde van OCO.
- Op pagina 10 van de Transitie worden kwetsbare mensen benoemd. Niet alle kwetsbare mensen hebben dagbesteding nodig. Er zijn ook kwetsbare mensen die graag (eventueel met ondersteuning) op een reguliere arbeidsplek terecht komen. Dat is ook de doelstelling van de Participatiewet. Ons advies is om in de eerste plaats voor mensen met een beperking een echte arbeidsplek te zoeken. Daar zullen zij ook de meeste voldoening vinden. Pas als samen met de cliënt is bepaald dat dit niet mogelijk is dan is dagbesteding “op maat” een alternatief.
- Volgens het Sociaal Akkoord van 2013 moeten er in 2026 125.000 mensen met een beperking een reguliere arbeidsplek hebben gevonden. Daarnaast ook voor 35.000 mensen voor Beschut Werk een echte arbeidsplek. Dit zijn landelijke afspraken. In onze arbeidsmarktregio (14 gemeentes) zijn in 2016 slechts 14 extra werkplekken gerealiseerd t.o.v. 2015. De instroom Wajong en WSW is gesloten. Nieuwe cliënten vallen daarmee onder de Participatiewet. Op dit moment heeft onze gemeente 20-25 cliënten. Het UWV kent er +/- 160. Deze laatsten zullen door natuurlijk verloop verdwijnen. Over enige tijd zullen er in de gemeente Olst-Wijhe wellicht 150 tot 200 cliënten zijn opgenomen zijn in het doelgroepregister. Zij vallen daarmee onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. Het feit dat zij niet “mee kunnen doen” veroorzaakt vaak veel leed bij deze inwoners en hun naasten. Tijdens de meeting op 19 september 2017 gaf Humanitas uit Raalte aan dat een relevant deel van de mensen die aankloppen voor de schuldhulpverlening uit het Doelgroepregister komen. Ons advies is om in deze Transformatie deze groep mensen te benoemen en te monitoren. Krijgt deze groep wel de hun toegezegde kansen geboden?

Nogmaals onze complimenten voor inzet en enthousiasme om dit onderwerp op te pakken!
 Het is goed zoals er gezocht wordt naar manieren om bij te blijven in de complexe en snel veranderende samenleving.

Namens de Wmoraad Olst-Wijhe,

Namens de Cliëntenraad WWB

H. Maas
 voorzitter

T. van der Vegt
 voorzitter